

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 4

*Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
Європейський вектор розвитку”,
м. Київ, МАУП, 23 травня 2012 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 **ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 4 : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: Європейський вектор розвитку”, м. Київ, МАУП, 23 трав. 2012 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 162 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: Європейський вектор розвитку”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

Н. Н. Юсеф

А. В. Мельніченко

*Ефективність молодіжної політики
та її стратегія у соціально-
економічному та політичному
розвитку України* 101

Н. В. Головач

*Аналіз галузевого стандарту
вищої освіти спеціальності
“Управління персоналом
та економіка праці”* 108

Д. Є. Денисенко

*Вища освіта в Іспанії: зарубіжний
досвід та особливості* 114

Т. О. Костюк

*Забезпечення права на освіту
для національних меншин,
що проживають на території
України* 117

Магеррамзаде Алібала

Саттар огли

*Основні засоби протистояння
фінансовій кризі на національному
і міжнародному рівні* 120

О. М. Масловська

*Роль інтернет-ресурсів
у навчанні студентів
в умовах Болонської системи* 127

І. М. Николин

*Вплив соціально-психологічних
параметрів професійної групи
на становлення особистості
в процесі професійного
навчання* 131

В. В. Баєв

*Формування професійних
компетенцій з менеджменту
якості при підготовці
менеджерів туристичної
індустрії* 137

Л. М. Берестецька

*Тренінгові технології
у бізнес-освіті* 142

Ю. К. Корсак

*Есхатологічний імператив
у модернізації освіти* 145

Павічевіч Крсто

*Особливості проектування
web-орієнтованих педагогічних
програмних засобів для підтримки
практичної діяльності студентів-
математиків* 152

Л. В. Старих

*Інтеграція української вищої освіти
у європейський та світовий
освітній простір* 157

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 4, 2013, 157–160

Розглядаючи інтеграційні процеси системи освіти України можна виділити дві складові, а саме: формування співдружності провідних європейських університетів під егідою документа, названого Великою хартією університетів, та об'єднання національних систем освіти і науки в європейський простір з єдиними вимогами, критеріями і стандартами.

Теоретичним і практичним аспектам формування сучасної філософсько-освітньої парадигми, світовим тенденціям реформування системи вищої освіти, а також актуальним проблемам інтеграції системи вищої освіти України до європейського освітнього простору присвячено праці багатьох вітчизняних учених, таких як: В. Астахова, В. Биков, В. Білецький, П. Гнатенко, І. Вакарчук, Д. Дзвінчук, А. Джуринський, М. Згуровський, А. Казакова, І. Квітка, К. Корсак, В. Кушерець, В. Луговий, М. Лукашевич, В. Лутай, О. Навроцький, С. Ніколаєнко, Н. Ничкало, В. Огаренко, Г. Півняк, А. Сохнич, І. Утюж, В. Шинкарук та ін.

Для України, у культурно-цивілізаційному аспекті, європейська інтеграція — це входження до єдиної сім'ї європейських народів, повернення до європейських політичних і культурних традицій. Європейська інтеграція, з точки зору свідомого суспільного вибору, стає ключовою ланкою відкриття України світу, переходу від закритого тоталітарного до відкритого демократичного суспільства [5, 24].

Фундаментальні основи реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, забезпечення всебічного входження нашої країни у європейський політичний, економічний і правовий простір та створення передумов для набуття Україною членства у Європейському Союзі визначають такі документи: Конституція України (ст. 18); Постанова Верховної Ради “Про основні напрями зовнішньої політики України” від 2 липня 1993 р., яка підкреслює, що “перспективною метою української зовнішньої політики є членство України у Європейських Співтовариствах”; Угода про партнерство та співробітництво між

Україною та Європейським Союзом, підписана 16 червня 1994 р.; Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу, затверджена Указом Президента від 11 червня 1998 р.; Послання Президента до Верховної Ради “Україна: Поступ у XXI століття”; Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 рр.

До Болонського процесу Україна приєдналася на саміті міністерств у м. Бергені (Норвегія) 19–20 травня 2005 р. Хоча зауважимо, що наукові та освітні контакти українців з європейськими вищими навчальними закладами мають давню традицію [2, 156–169]. На думку В. Шинкарука, стратегія розвитку вищої освіти України в умовах Болонського процесу передбачає створення інфраструктури, яка дозволить вищим навчальним закладам максимально реалізувати свій індивідуальний потенціал у плані задоволення високих вимог європейської системи знань та адаптувати систему вищої освіти України до принципів, норм, стандартів і основних положень Європейського простору вищої освіти, прийнятних і ефективних для нашої держави і суспільства [7, 6].

Інтеграційні процеси в системі вищої освіти повинні стати провідною рисою сучасного етапу розвитку освіти, їх можна стисло виокремити таким чином:

- визнання українських дипломів на міжнародному рівні;
- більша мобільність в європросторі для студентів та викладачів;
- спільні освітні та пошукові проекти з європейськими університетами;

- конкурентоспроможність на європейському і світовому ринку праці [6, 9].

Слід зазначити, що інтеграційні освітні процеси мають сприяти збереженню культурного багатства і мовної різноманітності, усуненню прояву соціальної нерівності як на національному, так і на європейському рівні. Але разом з тим інтеграційні процеси в галузі освіти в першу чергу стосуються таких основних аспектів, як структура і організація освіти, зміст і якість, що формують ідентичність систем освіти і забезпечують її функціонування. Інші аспекти, такі як фінансування і доступність, є похідними від першої групи і більшою мірою залежать від економічної, демографічної й соціальної політики України [3, 138].

Водночас невизначеність перспектив і принципів взаємовідносин України та ЄС є одним з об’єктивних обмежень інтеграції української системи вищої освіти у європейський простір. На сьогодні потреби національної освіти і науки залишаються невирішеними і зобов’язують глибше аналізувати тенденції в європейській та світовій освіті [5, 24].

На нашу думку, чимало випускників вищих навчальних закладів не досягли належного рівня конкурентоспроможності на європейському ринку праці через ряд об’єктивних труднощів у вдосконаленні діяльності вузів з підвищення якості освіти. За роки незалежності Україна приділяла досить мало уваги розвитку вищої освіти та наукових досліджень не тільки у сфері фундаментальних розробок, але й у прикладних науках. Це призвело

до різкого скорочення ресурсів наукового розвитку в Україні, виїзду висококваліфікованих кадрів дослідників і викладачів за кордон, або взагалі переміни сфери трудової діяльності.

Крім цього, існує дефіцит бюджетного фінансування вищої освіти; нецільова мотивація вступу до вузу; низький рівень оплати праці в бюджетних установах; постійний контроль результатів діяльності навчальних закладів в умовах недофінансування, відсутність ринкових сигналів для визначення рівня і якості освіти та інші [3, 138].

З метою інтеграції системи освіти України в єдиний європейський освітній простір потрібно вирішити наступні завдання [4, 28]:

1. Зміцнити потенціал окремих вищих навчальних закладів завдяки збільшенню та впорядкуванню їхньої мережі, усуненню розпорошеності за відомчим підпорядкуванням.

2. Відпрацювати систему регіонального замовлення на підготовку фахівців окремих напрямів та спеціальностей, яка задовольняла б потреби ринку праці і, таким чином, сприяла б підвищенню соціальної захищеності випускників вищих навчальних закладів.

3. Створити незалежні агенції гарантування якості освіти, що мають отримати сертифікат європейської агенції ENQA, та радикально поліпшити систему ліцензування і акредитації. При цьому слід використати систему індикаторів, розробленою експертами OECD (Організація економічного співробітництва і розвитку, 2008 р.).

4. Розробити принципи організації та змісту підготовки наукових кадрів відповідно до вимог, що їх рекомендують країни-учасниці Болонського процесу для 3-го циклу вищої освіти.

5. Впорядкувати планування та облік навчального навантаження з метою поліпшення умов залучення викладачів до навчального процесу в інших університетах, і за кордоном також.

6. Створити підсистему елітної освіти для підготовки висококваліфікованих кадрів для пріоритетних та наукомістких галузей економіки.

7. Розробити ефективну систему рейтингової оцінки діяльності вищих навчальних закладів із застосуванням рейтингів різного призначення — управлінських, інформаційних тощо.

8. Розробити нормативно-правову базу післядипломної освіти та налагодити співпрацю Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України й університетів із роботодавцями, іншими громадськими об'єднаннями та службою зайнятості.

9. Відпрацювати ефективні форми цілісної системи управління вищою школою, яка поєднувала б: державну та громадську складові управління, помірковану централізацію та автономію суб'єктів управління, чітку їхню взаємодію по вертикалі управління, об'єднувала б зусилля всіх відомств, яким підпорядковано навчальні заклади, й роботодавців та використовувала б можливості студентського самоуправління і, таким чином, була наближеною до інноваційної моделі управління галуззю освіти.

10. Організація обміну студентами на етапі навчання між університетами різних європейських країн.

Таким чином, інтеграція системи освіти України у світовий, в першу чергу європейський, освітній простір — постійний процес оновлення і розвитку, який притаманний не тільки системі освіти, але й суспільству в цілому, постійно корелюючи і навіть випереджаючи останній [1, 65]. Євроінтеграція України є вагомим чинником для успіху економічної і політичної трансформації, що може стати основою національної консолідації.

Література

1. Биков В. Ю. Інтеграція системи освіти України у світовий освітній простір: проектний підхід як ефективний інструмент її реалізації / В. Ю. Биков // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Пол.-укр. журн. [щоріч.] / За ред. Т. Левицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Нічкало. — Ченстохова; К., 2001. — Вип. 3. — С. 65–73.
2. Білецький В. С. Наука і освіта в Україні-Русі // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Т. 13. — Донецьк: Український культурологічний центр, 2006. — С. 156–169.
3. Казакова А. С. Освітні інтеграційні процеси в умовах економіки знань // Вісник Донецького національного університету. — 2010. — Вип. 1. — С. 138–139.
4. Квітка І. М. Основні напрямки модернізації системи вищої освіти України відповідно до принципів Болонського процесу // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. — № 10 (221). — Ч. 2. — 2011. — С. 21–29.
5. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков / Відп. ред. М. Ф. Степко. — К., 2004. — 24 с.
6. Тимошенко З. І. Соціально-політичні аспекти та перспективи участі України в Болонському процесі // Україна — суб'єкт європейського освітнього простору. — К.: Видво Європейського ун-ту, 2005. — С. 5–19.
7. Шинкарук В., Бабин І., Терещук Г. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України // Матеріали регіонального науково-практичного семінару / За заг. ред. Г. В. Терещука. — Тернопіль: Видво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. — С. 7–13.